

B 2

2
Bijlage 8.

VERSLAG

VAN DE NEDERLANDSCHE CEN-
TRALE ORGANISATIE VOOR
TOEGEPAST-NATUURWETEN-
SCHAPELIJK ONDERZOEK
OVER HET JAAR 1932.

1932 - TNO

ALGEM. LANDSDRUKKERIJ.
'S-GRAVENHAGE — 1933.

TNO
835

VERSLAG
van de Nederlandsche Centrale Organisatie
voor toegepast-natuurwetenschappelijk
onderzoek over het jaar 1932.

Aan het ingeolge lid 1 van artikel 12 van de Wet van den 30sten October 1930 tot regeling van het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (*Staatsblad* n°. 416) door het Bestuur van de Nederlandsche Centrale Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek aan Hare Majesteit de Koningin uitgebracht verslag wordt het ondervolgende ontleend:

INWERKINGTREDING VAN DE WET.

Bij Koninklijk Besluit van den 22sten April 1932 (*Staatsblad* n°. 177) werd de inwerkingtreding van bovenbedoelde Wet en van het daaruit voortgevloeide Koninklijk Besluit van den 16den September 1931 (*Staatsblad* n°. 401) bepaald op 1 Mei 1932.

Ingevolge artikel 1 van de Wet werd op dien datum de Centrale Organisatie in het leven geroepen. De leden van haar Bestuur, zoomede de gedelegeerden en plaatsvervangend-gedelegeerden van de Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Binnenlandsche Zaken en Landbouw, van Arbeid, Handel en Nijverheid, van Waterstaat, van Defensie, van Koloniën en van Financiën werden, behoudens de gedelegeerde van den Minister van Financiën, die ingeolge lid 2 van artikel 10 van de Wet ambtshalve daartoe is aangewezen, benoemd bij de Koninklijke Besluiten van 22 April 1932 nos. 11, 4, 21, 26, 35, 33 en 30.

LEDEN VAN HET BESTUUR.

Het Bestuur bestaat uit de volgende leden :

I. Leden, benoemd ingevolge lid 3 van art. 5 van de Wet:	Benoemd op voor- dracht van:	Datum van aftreding ingevolge lid 2 van art. 3 van het Besluit:
<i>overleden</i> Prof. Dr. F. A. F. C. Went.	Minister van Onder- wijs, Kunsten en Wetenschappen.	1 Januari 1934.
Prof. Dr. J. H. Aberson.	Minister van Binnen- landsche Zaken en Landbouw.	1 Januari 1934.
<i>overleden</i> Prof. Dr. H. R. Kruyt.	Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid.	1 Januari 1936.
<i>overleden</i> Prof. Ir. I. P. de Vooy.	Minister van Water- staat.	1 Januari 1936.
Prof. Dr. W. H. Keesom.	Minister van Defensie.	1 Januari 1938.
Prof. Dr. G. v. Iterson, Jr.	Minister van Koloniën.	1 Januari 1938.
II. Leden, benoemd ingevolge lid 4 van art. 5 van de Wet:	Benoemd op voor- dracht van:	Datum van aftreding ingevolge lid 2 van art. 3 van het Besluit:
Ir. J. E. F. de Kok.	Minister van Onder- wijs, Kunsten en Wetenschappen.	1 Januari 1934.
Dr. F. E. Posthuma.	Minister van Binnen- landsche Zaken en Landbouw.	1 Januari 1934.
J. Schouten.	Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid.	1 Januari 1936.
Dr. Ir. Th. van der Waerden.	Minister van Water- staat.	1 Januari 1936.
Ch. J. I. M. Welter.	Minister van Defensie.	1 Januari 1938.
Ir. P. A. <u>Roelofsen.</u>	Minister van Koloniën	1 Januari 1938.

*Gedelegeerden en Plaatsvervangend-Gedelegeerden ingevolge
art. 10 lid 2 van de Wet.*

Gedelegeerden :	Plaatsvervangend-Gedelegeerden :	Benoemd op voordracht van :
P. Visser.	Mr. J. K. van der Haagen.	Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.
Ir. D. S. Huizinga.	J. J. Wevers.	Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw.
T 1961 Dr. H. M. Hirschfeld.	F. K. J. Heringa.	Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid.
Ir. M. H. Damme.	Dr. Ir. J. A. Ringers.	Minister van Waterstaat.
M. Raaymaakers.	H. L. van Roijen.	Minister van Defensie.
Ir. J. E. Inckel.	{ Ir. H. Freydanck Oesinger. Ir. A. Guyot van der Ham.	Minister van Koloniën.
Mr. Dr. A. v. Doorninck.	Mr. L. A. Ries.	
		Minister van Financiën.

INSTALLATIE VAN HET BESTUUR.

Op 10 Mei van verslagjaar werd het Bestuur voor de eerste maal ter vergadering bijeengeroepen en door Zijne Excellentie den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Mr. J. TERPSTRA, geïnstalleerd.

Van de door Zijne Excellentie daarbij uitgesproken rede mogen hier enkele punten in het kort worden weergegeven.

Zijne Excellentie bracht in herinnering, dat gedurende den wereldoorlog, in 1917, van de Afdeeling Natuurkunde van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen het initiatief uitging tot mobiliseering van onze wetenschappelijke en practische krachten. Dit had tot gevolg de instelling door de Regeering van een „Wetenschappelijke Commissie van Advies en Onderzoek in het belang van volkswelvaart en weerbaarheid” onder leiding

van Prof. LORENTZ. Spoedig daarop kwam het einde van den oorlog en daarmee trad een algeheele wijziging van de levensomstandigheden van het volk in. Intusschen bleef de economische wedijver tusschen de volkeren en daarmee het besef van de noodzakelijkheid eener doelbewuste organiseering van onze wetenschappelijke hulpmiddelen. De ervaringen van de Commissie-LORENTZ hadden echter tot het inzicht geleid, dat de juiste vorm van het nieuwe instituut nog gevonden moest worden. Vandaar de instelling van een tweede Commissie, onder voorzitterschap van Prof. WENT, die tot opdracht kreeg „te onderzoeken, door welke middelen en in welken vorm het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek hier te lande in hooger mate dienstbaar kon worden gemaakt aan het algemeen belang”. In haar rapport stelde zij in het licht de groote beteekenis van het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek voor onze huidige samenleving, de activiteit op dit gebied van andere volken en de bezwaren, verbonden aan de wijze, waarop hier te lande de Overheidsbemoeiing daarmee ingericht is. Zij gaf aan, hoe zij een blijvende verbetering dacht en ontwierp een schets van een organisatie voor het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek. Hare denkbeelden vormden de basis voor de Wet en den Algemeenen Maatregel van Bestuur, die tot stand gekomen en thans in werking getreden zijn.

De regeling beoogt onder meer belanghebbende groepen der bevolking op te wekken tot meer geestelijke en financieele medewerkszaamheid. Zij wil allen, die door hun wetenschappelijke of praktische kennis daartoe in staat zijn, tot daadwerkelijke medewerking aanmoedigen, teneinde tezamen met de Overheid onder deskundige leiding, die tevens eenheid moet waarborgen, een zoo hoog mogelijk rendement te verzekeren van de groote bedragen, die op dit gebied door het Rijk worden uitgegeven. Zij wil samenwerking tusschen wetenschap en praktijk; eenheid van leiding om versnippering en daardoor verspilling van kracht en geld te voorkomen; juiste verdeeling van de gelden, die het Rijk jaarlijks beschikbaar stelt; zorgvuldig tegen elkander afwegen van belangen; aanmoediging van de zelfwerkzaamheid van belanghebbenden; bevordering van den groei van wat uit de maatschappij zelve voortkomt.

Aan het Bestuur is vrijheid van beweging gegeven om voornamelijk aan de praktijk, aan het inzicht van het Bestuur, het vinden van de juiste richting van den op dit gebied te volgen weg, over te laten. In verband met de verantwoordelijkheid van de Regeering voor de besteding van 's Lands gelden is er een

blijvend contact tusschen het Bestuur en de Regeering gelegd door middel van Ministerieele gedelegeerden, die in de vergaderingen een adviseerende stem hebben en die daarin over een blijvend recht beschikken, waardoor de besluiten aan nadere Ministerieele goedkeuring onderworpen kunnen worden.

Van de beantwoording van de rede van den Minister door Prof. WENT, mogen hier ook nog enkele gedeelten worden vermeld.

Prof. WENT wees er op, dat, naast de door den Minister aangeduide hoofdoorzaak van het geringe succes van zeer veel werk en moeite van de Commissie-LORENTZ, niet over het hoofd mag worden gezien, dat het noodzakelijke contact dezer Commissie met de Departementen van Algemeen Bestuur veel te wenschen overliet of zelfs geheel ontbrak, waardoor veel nutteloos en overbodig werk verricht werd, of waardoor dikwijls geen uitvoering gegeven kon worden aan gemaakte plannen. Het was een nota van Prof. DE VOORS, welke tot de instelling van een tweede Commissie leidde. Herinnerd wordt aan het belangrijke werk, dat door den Secretaris van die Commissie, Prof. VAN ITERSOM, verricht werd. De Commissie begreep zeer goed, dat met haar rapport nog pas een eerste stap was gezet op den weg, die ten slotte tot wettelijke maatregelen zou voeren. Begrijpelijk was het echter, dat door den tragen gang der wetgevende machine, sommigen wel eens begonnen te wanhopen aan het uiteindelijk succes van het pogen der Commissie.

Of de Wet tot een succes zal worden, zal voor een groot deel van het werk van het Bestuur afhangen, echter niet geheel. Daarvoor toch zullen twee voorwaarden vervuld moeten worden.

De eerste is, dat op de volle medewerking van de Regeering gerekend zal mogen worden, zoodat het niet kan gaan zooals in 1917 met de Wetenschappelijke Commissie. In dit opzicht kan echter gerustheid bestaan, zoowel door het zooeven door den Minister gesprokene als door de omstandigheid, dat de Wet en de Algemeene Maatregel van Bestuur de handteekeningen van zeven Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur dragen, die ook de voordrachten tot de benoeming van de leden van het Bestuur aan Hare Majesteit hebben voorgelegd. En bovendien zitten in het Bestuur gedelegeerden van die verschillende Hoofden van Departementen met adviseerende stem; er zal dus steeds mogelijkheid bestaan die stem te doen hooren en voor het Bestuur om daarmede rekening te houden.

De tweede voorwaarde is, dat van uit de kringen der praktijk de noodzakelijke belangstelling zal blijken, waardoor een samenwerking mogelijk zal worden van de beschikbare wetenschappelijke krachten zoowel van het Rijk als van particuliere instellingen.

De juist plaats gehad hebbende ingebruikstelling van het Nederlandsch Scheepsbouwkundig Proefstation en zooveel andere gelegenheden, waar het particulier initiatief zich heeft doen gelden, stemmen te dien opzichte hoopvol. De tijdsomstandigheden zijn echter thans wel zeer ongunstig; ware de installatie van het Bestuur eenige jaren geleden geschied, dan zou waarschijnlijk van ondernemerszijde op vrij aanzienlijke bijdragen ter bevordering van toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek te rekenen zijn geweest.

Juist in dezen tijd van ernstige economische ontwrichting bestaat behoefte aan een zoo doeltreffend mogelijke organisatie van alle nationale krachten.

Wil de Centrale Organisatie haar taak naar behooren vervullen, dan zullen zoo spoedig mogelijk de bijzondere Organisaties in het leven moeten worden geroepen, die in Hoofdstuk II van de Wet zijn bedoeld. Het Bestuur rekent met betrekking daartoe op den steun van de daarbij betrokken Departementen. Daarna zullen de diensten, laboratoria en dergelijke instellingen in artikel 26 der Wet bedoeld, aan die Organisaties kunnen worden overgedragen. Eerst wanneer dit op eenigszins belangrijke schaal geschied is, zal gezegd kunnen worden, dat de Wet niet slechts formeel in werking is getreden en eerst dan zal een oordeel mogen worden uitgesproken over de uitwerking, die de Wet op ons volksbestaan heeft, al zal die invloed zich natuurlijk slechts langzamerhand doen gevoelen.

De Centrale Organisatie zal in afwachting van de functioneering van de bijzondere Organisaties, wel noodgedwongen nu en dan adviseerend moeten optreden in gevallen, die eigenlijk tot het gebied van een bijzondere Organisatie behooren; zij zal dit slechts doen in de verwachting, dat met de verdere uitvoering van de Wet de noodige voortvarendheid betracht zal worden.

DAGELIJKSCH BESTUUR.

Tot Voorzitter en Onder-Voorzitter, die volgens lid 2 van artikel 11 van den Algemeenen Maatregel van Bestuur tevens Voorzitter en Onder-Voorzitter zijn van het Dagelijksch Bestuur,

en tot derde lid van het Dagelijksch Bestuur, overeenkomstig het bepaalde in lid 3 van dit artikel, werden verkozen:

Voorzitter: Prof. Dr. F. A. F. C. WENT,

Onder-Voorzitter: Ch. J. I. M. WELTER,

derde lid van het Dagelijksch Bestuur: Prof. Dr. G. VAN ITERSON. Jr.

Tot Secretaris werd benoemd: Ir. A. DE MOOIJ.

WERKZAAMHEDEN EN BEVINDINGEN.

Aantal Vergaderingen.

In den loop van het verslagjaar vergaderde het Bestuur drie-maal en het Dagelijksch Bestuur twaalf maal.

I. WERKZAAMHEDEN VAN INTERNEN AARD.

1. *Huisvesting.*

Voor de vestiging van het Bureau deed zich een geschikte gelegenheid voor, doordat de Rijksgebouwendienst daarvoor ruimte beschikbaar kon stellen in het perceel Laan van Meerdervoort 82. Hierdoor kon in de behoefte aan kantoorruimte worden voorzien zonder dat het voor den Lande een directe uitgave beteekent.

2. *Personeel.*

Op grond van de overweging, dat het financieel beheer nog van geringen omvang is, werd het penningmeesterschap voorlopig aan den Secretaris opgedragen. Ter assistentie in de werkzaamheden van het Secretariaat werd in dienst genomen Mej. A. E. WINKEL.

3. *Reglementen en Instructies.*

Een Reglement van Orde werd vastgesteld, waarop de in artikel 20 van den Algemeenen Maatregel van Bestuur vereischte goedkeuring van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen werd verkregen. Voorts werden de in lid 2 van artikel 9 van de Wet bedoelde instructies voor den Secretaris en den Penningmeester vastgesteld.

4. *Rijkssubsidie.*

Voor 1932 werd een Rijkssubsidie van f 14 000 aangevraagd en verkregen, gelijkelijk verdeeld over de zeven bij de werkzaamheden van de Centrale Organisatie betrokken Hoofdstukken van de Rijksbegrooting.

Voor 1933 werd een Rijkssubsidie aangevraagd van f 29 500. De vermeerdering van die aanvraag boven die voor 1932 wordt veroorzaakt, ten eerste, doordat in 1932 de werkzaamheden eerst in Mei aanvingen en voorts doordat rekening gehouden is met de instelling van de bijzondere Organisaties voor Nijverheid, Handel en Verkeer, voor Landbouw en voor Visscherijen. Voorgesteld werd de verhooging voor bijna een derde gedeelte te brengen ten laste van de uitgaven van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en voor het overige ten laste van Economische Zaken en Arbeid, aangezien laatstgenoemd Departement in bijzondere mate bij de werkzaamheden betrokken zal zijn.

5. *Verzending van stukken en het doen van aanschaffingen.*

Aan de Organisatie werd de bevoegdheid verleend tot het verzenden van dienststukken en tot het gebruik maken van het Rijksinkoopbureau voor aanschaffingen.

6. *Eventuele wijziging van de Wet en van den Algemeenen Maatregel van Bestuur in verband met de gewijzigde Departementsindeeling.*

Door de gewijzigde Departementsindeeling zijn er thans feitelijk twee gedelegeerden bij het Bestuur van den Minister van Economische Zaken en Arbeid, namelijk zoowel de gedelegeerde van den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid als de gedelegeerde van den Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw. Een vertegenwoordiger van den Minister van Binnenlandsche Zaken is echter op den duur ook onder de gewijzigde omstandigheden gewenscht. Met een voorstel betreffende de noodig geachte wijzigingen wordt gewacht tot de instelling van den Economischen Raad, omdat daardoor ook nog een wijziging in den Algemeenen Maatregel van Bestuur noodig zal zijn.

II. WERKZAAMHEDEN VAN ORGANISATORISCHEN AARD.

1. *Bijzondere Organisaties.*

De Centrale Organisatie neemt in het in de Wet tot regeling van het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek en de Memorie van Toelichting op het ontwerp van die Wet gedachte stelsel slechts een bepaalde plaats in. Eerst door de instelling van de bijzondere Organisaties voor Nijverheid, Handel en Verkeer, voor Landbouw en voor Visscherijen, als bedoeld in artikel 14 van de Wet, wordt het stelsel volledig en kan dit gaan functionneeren in den zin, zooals de Regeering zich dat heeft voorgesteld.

In den nog slechts korten tijd van werkzaamheid van de Centrale Organisatie is ook duidelijk gebleken, dat de instelling van de bijzondere Organisaties in een werkelijke behoefte zal voorzien. Die instelling is noodig zoowel voor de meest deskundige behandeling van de vraagstukken, die zich voordoen, als voor het opwekken tot intensieve werkzaamheid van en tot onderlinge samenwerking tusschen de bij het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek ten behoeve van de onderscheidene bronnen van welvaart belanghebbende groepen van de bevolking.

Het Bestuur heeft dadelijk de voorbereiding voor de instelling van deze bijzondere Organisaties ter hand genomen. In October kon het ontwerp statuten voor de bijzondere Organisatie voor Nijverheid, Handel en Verkeer aan de Ministers van Economische Zaken en Arbeid en van Waterstaat en dat voor Landbouw aan den eerstgenoemden Minister worden aangeboden, terwijl dat voor de bijzondere Organisatie voor de Visscherijen in Januari van het loopende jaar bij dien Minister werd ingediend.

De wenschelijkheid van een spoedige totstandkoming van alle bijzondere Organisaties op den voorgrond stellende, moet de totstandkoming van de Organisatie voor Nijverheid, Handel en Verkeer geacht worden van bijzonder belang te zijn voor het bevorderen van eenheid in werkzaamheid op dit gebied en voor tijdige voorlichting van de Regeering met betrekking tot de te volgen gedragslijn ten aanzien van de bestaande Rijksinstellingen. De vraagstukken, die bij de Centrale Organisatie reeds aan de orde kwamen, brachten de wenschelijkheid daarvan op den voorgrond. De Centrale Organisatie kan zich uiteraard slechts in beperkten zin en min of meer incidenteel op dit gebied be-
geven; zulks bij voortduring te doen verdient geen aanbeveling.

In dit verband moge in herinnering gebracht worden hetgeen door den Voorzitter met betrekking daartoe bij de beantwoording van de installatie-rede van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen werd opgemerkt.

Door belanghebbenden wordt, na de inwerkingtreding van de Wet thans ook verwacht, dat de Regeering Hare medewerking tot een spoedig in het leven roepen van de bijzondere Organisaties zal verleenen.

Zoodra de in de Wet beoogde Organisatie haar beslag gekregen zal hebben, kan worden verwacht, dat de band met het economisch bedrijfsleven gaandeweg hechter wordt.

2. *Voorbereidende werkzaamheden op het gebied van de bijzondere Organisatie voor Nijverheid, Handel en Verkeer.*

Aan de hand van voorloopig daartoe ontworpen schema's werd overleg gepleegd met de „Stichting voor Materiaalonderzoek” omtrent de mogelijkheid en de eventueele wijze van samenwerking tusschen de Organisatie T.N.O. en deze Stichting op het gebied van het onderzoek van materialen. Daarbij is gebleken, dat de Stichting bereid is tot een goede samenwerking mee te werken. Uiteraard moet het aan de Nijverheidsorganisatie T.N.O. worden overgelaten de wijze, waarop een algemeene samenwerking zal kunnen plaats vinden, nader te bestudeeren en in onderling overleg vast te stellen. Met betrekking hiertoe moge ook verwezen worden naar hetgeen onder III *h.* wordt opgemerkt.

III. PRACTISCHE WERKZAAMHEDEN.

a. Door Ir. J. G. BIJL werd verzocht te willen bevorderen, dat door de instelling van een op breede basis samengestelde studie-commissie het onderzoek omtrent de verzouting der wateren met kracht ter hand genomen wordt.

Bij dit moeilijke vraagstuk zijn zoowel de belangen van den landbouw als die van de industrie, van de binnenvisscherij en van de drinkwatervoorziening betrokken. Het werd wenschelijk geoordeeld zich omtrent de samenstelling van een groote commissie, als door Ir. BIJL bedoeld, te doen voorlichten door een

commissie, bestaande uit een klein aantal leden. Daarvoor werden uitgenoodigd de heeren:

Prof. Dr. Ir. F. K. TH. VAN ITERSOM, Directeur van de Staatsmijnen in Limburg,

Prof. Dr. L. M. R. RUTTEN, Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht,

W. F. J. M. KRUL, Directeur van het Rijksbureau voor Drinkwatervoorziening.

Deze commissie kwam eind December van verslagjaar met haar rapport gereed, doch concludeerde onder meer, dat het noodig was alsnog voorlichting te vragen aan een ervaren colloïd-chemicus. Het vraagstuk is thans nog in onderzoek en nog niet rijp voor het doen van eenig bepaald voorstel.

b. Verzoek van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen om advies inzake een schrijven van Curatoren van de Rijksuniversiteit te Utrecht betreffende het oprichten van een Staatsveeartsenijkundig Onderzoekingsinstituut.

Het lid van het Bestuur, de Heer Dr. F. E. POSTHUMA, verstrekte voorlichting omtrent het groote belang, dat bij de instelling van dit onderzoekingsinstituut betrokken is en de noodzakelijkheid van een geïsoleerde ligging daarvan. Blijkens door den Veeartsenijkundigen Dienst verstrekte inlichtingen zou echter voorschands van het tot stand brengen van dit Instituut om redenen van bezuiniging worden afgezien en zou getracht worden zich te behelpen met een oplossing, welke onbeteekende uitgaven zou vorderen. Hiervan werd mededeeling aan den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen gedaan onder aanteekening, dat de Organisatie gaarne bereid was, ten aanzien van eventueele verdere plannen van advies te dienen.

c. Verzoek van den Minister van Binnenlandsche Zaken om advies inzake de uitvoerbaarheid van het voorstel van de Commissie-WELTER om het Centraal Laboratorium voor de Volksgezondheid en het Rijksserologisch Instituut onder één leiding te brengen en eventueel omtrent de wijze van uitvoering daarvan.

Ter voorlichting werd een Commissie ingesteld, bestaande uit de heeren:

Prof. Dr. H. R. KRUYR, Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, Voorzitter,

Prof. Dr. B. BROUWER, Hoogleraar aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam,

Dr. N. P. VAN SPANJE, Oud-Directeur van het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis te Amsterdam.

In het secretariaat werd voorzien door Ir. A. DE MOOIJ.

Het rapport van deze Commissie, waarin een uiteenzetting van deze aangelegenheid gegeven wordt, werd, vergezeld van het daarop gegrond advies van het Bestuur, aan den Minister van Binnenlandsche Zaken overgelegd.

d. Waterbouwkundig Laboratorium te Delft.

Naar aanleiding van de indiening van het Ontwerp van Wet betreffende voorziening in de kosten van toetreding van het Rijk tot de Stichting „Waterbouwkundig Laboratorium te Delft” werd den Minister van Waterstaat medegedeeld, dat de Centrale Organisatie gaarne bereid was te adviseeren inzake de wijze, waarop in den stichtingsbrief rekening gehouden zou kunnen worden met de bepalingen van de Wet van 30 October 1930 tot regeling van het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek. Door den Minister werd het gevoelen van de Centrale Organisatie omtrent deze aangelegenheid alsnog gevraagd. In verband met de omstandigheid, dat het bekend was, dat de totstandbrenging van de voorgestelde regeling reeds vóórdat de Centrale Organisatie in het leven geroepen werd, veel tijd en overleg gevorderd had, terwijl het Ontwerp van Wet door de Tweede Kamer der Staten-Generaal reeds in behandeling genomen was, werden, onder mededeeling, dat het Bestuur zich in dit stadium meende te moeten onthouden van een principieele beschouwing van de vraag of de voorgestelde wijze van beheer in de toekomst als de meest aanbevelenswaardige beschouwd kan worden, enkele wijzigingen en aanvullingen voorgesteld, met het doel voorshands voor het leggen van een band tusschen deze Stichting en de Centrale Organisatie zorg te dragen. De plaats, welke het laboratorium in de algemeene organisatie van het materialen-onderzoek zal kunnen innemen, zal eventueel tegelijk aan de orde komen bij een nadere bestudeering daarvan voor andere reeds bestaande Rijksinstellingen. Inmiddels deed echter de Minister onder de aandacht van het Bestuur brengen, dat naar Zijne meening het verrichten van materiaal-onderzoek niet behoort tot de taak van het „Waterbouwkundig Laboratorium”.

e. Verzoek van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen om advies inzake een verzoek van de N. V. tot Keuring van Electrotechnische Materialen te Arnhem (K.E.M.A.) om deelneming in en subsidieering van deze vennootschap door het Rijk.

Naar aanleiding van een verzoek van den Minister van Waterstaat aan den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen om inzake bovengenoemde aangelegenheid het advies van de Centrale Organisatie in te winnen, verzocht laatstgenoemde Minister rapport uit te brengen.

Ter voorlichting werd een commissie ingesteld van de volgende samenstelling:

Ir. P. A. ROELOFSEN, Oud-Directeur van het Departement van Gouvernements Bedrijven in Nederlandsch-Indië, Voorzitter,

Dr. Ir. TH. VAN DER WAERDEN, Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,

Prof. Dr. Ir. F. K. TH. VAN ITERSSEN, Directeur van de Staatsmijnen in Limburg,

Prof. Ir. E. J. F. THIERENS, Hoogleraar aan de Technische Hoogeschool,

Ir. P. F. S. OTTEN, Onder-Directeur van de Philips' Fabrieken.

In het secretariaat werd voorzien door Ir. A. DE MOOLJ.

De commissie stelde een omstandig onderzoek omtrent deze aangelegenheid in. Hoewel niet meer tot dit verslagjaar behorend, kan nog worden medegedeeld, dat in het begin van het thans loopende jaar haar uitvoerig rapport gereed kwam, op den grondslag waarvan der Regeering advies kon worden uitgebracht.

Hierbij moge thans alleen nog worden opgemerkt, dat het onderzoek op het gebied van electrotechnische materialen samenhangt met het materialen-onderzoek in het algemeen en dat het, zooals reeds eerder werd opgemerkt, voor een goede organisatie op dit gebied van groot belang is, dat spoedig de bijzondere Organisatie voor Nijverheid, Handel en Verkeer in het leven wordt geroepen.

f. Verzoek van het Instituut voor Suikerbietenteelt te Bergen op Zoom om bemiddeling van de Centrale Organisatie ter verkrijging van een Rijkssubsidie.

Genoemd Instituut wendde zich tot de Centrale Organisatie ter verkrijging van een subsidie van het Rijk.

Ter voorlichting in deze aangelegenheid werd een commissie ingesteld van de volgende samenstelling:

Dr. F. E. POSTHUMA, Oud-Minister, Voorzitter,

Ir. D. S. HUIZINGA, Inspecteur van het Landbouwwonderwijs, Hoofd van den Binnenlandschen Landbouwworlichtingsdienst,

Prof. Dr. H. R. KRUYT, Hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht,

Prof. Dr. J. H. ABERSON, Oud-Hoogleeraar aan de Landbouwhoogeschool.

In het secretariaat werd voorzien door Ir. A. DE MOOLJ.

Het rapport van deze commissie was op het eind van verslagjaar in hoofdzaak gereed. Thans kan worden meegedeeld, dat het rapport inmiddels ontvangen werd en, met een daarop gebaseerd advies van het Bestuur, bij den Minister van Economische Zaken en Arbeid ingediend.

g. Verzoek van het Comité inzake Bestudeering en Bestrijding van de Iepen ziekte om te bevorderen, dat het over de noodige geldmiddelen zal kunnen blijven beschikken om zijn werkzaamheden nog gedurende enkele jaren te kunnen voortzetten.

Ter voorlichting hieromtrent werd een commissie ingesteld van de volgende samenstelling:

Prof. Dr. F. A. F. C. WENT, Hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, Voorzitter,

Prof. Dr. A. J. KLUYVER, Hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool,

Ir. H. VAN OORDT, Oud-Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat,

S. G. A. DOORENBOS, Directeur van de Gemeentebeplantingen van 's-Gravenhage,

Ir. D. A. VAN HEYST, Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat.

In het secretariaat werd voorzien door Ir. A. DE MOOLJ.

Ook het rapport van deze Commissie was op het eind van verslagjaar in hoofdzaak gereed. Het rapport werd inmiddels ontvangen. Het gaf het Bestuur aanleiding om, onder overlegging van het rapport, terzake advies uit te brengen aan de Ministers van Economische Zaken en Arbeid, van Waterstaat en van Binnenlandsche Zaken, zoomede aan de Besturen van de Provin-

cies, van een aantal Gemeenten en van verscheidene Waterschappen en aan het Comité.

h. Verzoek van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen om advies inzake een verzoek van de Stichting voor Materiaalonderzoek om door instemming met de vestiging van een centraal instituut voor materiaal-onderzoek te Arnhem en door in beginsel te besluiten tot medewerking van de Regeering voor de totstandkoming daarvan, een samenwerking met de N. V. tot Keuring van Electrotechnische Materialen te Arnhem (K.E.M.A.) te bevorderen.

Dit verzoek hangt ten nauwste samen met het vraagstuk van een zoo zeer gewenschte centraliseering en ontwikkeling van het materialen-onderzoek in het algemeen hier te lande en met de beslissing van de Regeering inzake het verzoek van de K.E.M.A. bedoeld sub *e*.

Het geldt hier echter een op het gebied van Nijverheid, Handel en Verkeer zooveel omvattende aangelegenheid, dat het, van uit organisatorisch en practisch standpunt beschouwd, verre de voorkeur zou verdienen, de behandeling aan de bijzondere Organisatie te kunnen overlaten. De samenstelling van het Bestuur van deze bijzondere Organisatie zal daarvoor meer geëigend zijn. Ook hieruit moge de wenschelijkheid weer blijken van een spoedig in het leven roepen van deze bijzondere Organisatie.

Aan het slot van dit verslag omtrent de werkzaamheden wenscht het Bestuur zijn groote erkentelijkheid te betuigen aan hen, die geheel belangeloos hun tijd, kennis en ervaring beschikbaar hebben willen stellen door zitting te nemen in de verschillende commissies ter voorlichting van het Bestuur. De Centrale Organisatie deed in den nog slechts korten tijd van haar bestaan de ondervinding op, dat onze wetenschappelijke en economische krachten een groote bereidwilligheid aan den dag leggen om zich beschikbaar te stellen voor het dienen van het algemeen belang. De belangrijke voorlichting, die zij verschaffen, sterkt ons Bestuur in de overtuiging, dat, wanneer de Organisatie, zooals die in de Wet en in de Memorie van Toelichting op het ontwerp van de Wet is bedoeld, volledig tot stand gekomen zal zijn, de beteekenis van het bezit van die krachten in breeden omvang tot zijn recht zal komen en de economische weerbaarheid van ons volk daardoor in niet geringe mate zal worden verhoogd.
